

השוביניסט הראשון

על מוצא השוביניסטים (העולם הזה 5.2.86).

לקרוא לאבי הבנות משרדות, פרג'י ברמי, שוביניסט גברי, זה אולי נכון, אבל זאת הורדה די רצינית בדרגה של ברמי. הלא הוא רס"ר בצבא"ל והשוביניסט הראשון, שנתן את שמו לתופעה כולה, לא היה אלא טוראי פשוט ואלמוני בצבא נפוליאון בונפרטה.

היה זה אחד ניקולא שובין, שהערצתו הקיי צונת לקיסר כליך התפרסמה ברבים, עד ששמו הונצח כגיבור מחומר שהוצג בפאריס בראשית המאה ה'19, הדגל בעל שלושת הצבעים (דגל צרפת) ומאז נכנס שובין להיסטוריה.

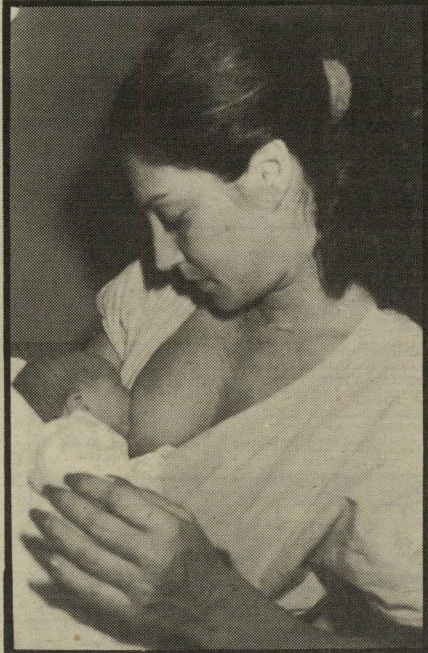
ציפורה גולדשטיין, פתחתיקווה

מיטת הסדום הצברית

על אימרתיו של סוסבראהינדי (העולם הזה 12.2.86).

„אם וילד“

חני ואילונה

מן החיים ומן האמנות

איפה הוא השימיון צבר הזה. כמה נהנית באותן שנים רחוקות ממדורו, קוצו של צבר. כמה צחקתי מאימרותיהם של סוסבראהינדי, כן, היה נחמד לקרוא את כה אמר טוס' בראהינדי בעולם הזה לפני 25 שנה. אבל — זה מה שהוא אמר בפברואר 1961 ואני, כקורא נאמן, השומר על הכרכים של העולם הזה, פתחתי, דיפרפתי ומצאתי. ותאמינו לי, במאמר '61 אמר סוסבראהינדי עוד יותר טוב.

וכה הוא אמר (במאמר):
האהבה היא מיטת סדום. אבל אפשר לשכב בה. יונה ארליך, רחובות

משימות או מזימות

היו ימים שחילומי הדברים בכניסת עשו כותרות. הח'כים היו ת'כנים, השרים היו שרים והמי לים היו מילים. כמי שדיווח הער' לם הזה בגללן שהופיע השבוע לפני 25 שנה:

● השבוע, כאשר ח"כ מפא"י חיים ציוק (לימים שר-המישפטים) הודיע בנאום בכנסת „המדינה הזאת עומדת בפני משימות חשובות“ שיסע אותו ח"כ מנחם בגין בקריאת בניינים: „משימות או מזימות?“
● השבוע, כאשר (או שרהאוצר) לוי אשכול גמר להשיב לשאלתא של ח"כ תופיק טובי, הוא סיים במילים: „יש לי עוד נימוק, אבל שכחתי אותה“

החיים כאמנות

על חני פרי ובתה הטריה (העולם הזה 12.2.86).

הסתכלתי בתצלום של חני פרי המיניקה את עיניי. זה נראה לי יותר כציירת-אמנות מאשר יצירה מן החיים.

ואז נזכרתי. כמוכן — אם וילד של הפסלת חנה אורלוף. תמר משורר, פתחתיקווה

● הקוראה משורר צודקת (ראה תצ' לומים).

יתד תהיה לך...

על ימון החרדים (העולם הזה 12.2.86).

שיסלח לנו העולם הזה. גם אנחנו, החרדים לדבר השם, יודעים עברית. וידוע לנו היטב כי יתד לשון נקבה היא. אבל שם עיתוננו, יתד נאמן, הוא מטבע לשון והוא לקוח מספר ישעי' (פרק כ"ב): „ותקעתי יתד במקום נאמן“ והכוונה

קווא י'ן.

עצמאות המדור מתבטאת כבר בצורה הציורית. נית, וך ביקש שמכחינה גראפית יהיו שני העמודים של מדורו שונים משאר עמודי העולם הזה, שקטים יותר וחסרי גירויים חזותיים. מי שרוצה לקרוא על תרבות, יקרא את הכרכים גם כלי כותרות גדולות וריבוי של יסודות גראפיים.

היתה שאלה לגבי שם המדור החדש. השם „גמר של נייד“ היה, לדעתי, יפה מאוד, בגלל דרישה שמעות שלו. אך הוא קשור ביוכרו של עומר ובאישיותו המיוחדת, ולא רצינו להפקיע אותו. הצעתי „מילחמת תרבות“ — שהרי זוהי המגמה המרכזית של המדור. איננו בורחים ממילחמת-תרבות. להיפך, אנחנו חשים בצורך להתייצב בחזית של מילחמה זו, שהיא גורלית לעתיד החברה הישראלית ומדינתה. מי שבורח ממילחמת-תרבות — אינו אלא עריק ומשתמט. הוא משאיר את שדה-הקרב לאוייב החשוך והקנאי.

אולם וך סבר כי השם הזה יזמרני מדי למדור חדש, שטרם הוכיח את עצמו. כך נולד השם „דף חדש“, שהוא ניטרלי, אך שיש בו התחייבות מסויימת.

נתן וך כבר ביטא את „אני מאמין“ שלו כעורך, בפתח המדור. אני רוצה לפרט כאן את המישאלות והציפיות שלי מהמדור.

ראשית, אני מקווה שהמדור הזה ימשוך את המוני הקוראים לשדה הסיפורות, השירה ושאר תחומי היצירה התרבותית, גם אם אינם מכורים בלב ובנפש לנושאים אלה. כל מדורי העולם הזה נועדים לקהל הרחב ביותר. מדורי-הקולנוע שלנו בעריכת ערינה פיינרו, נהנה מיוקרה לאומית ובנלאומית (אין כיום פסטיבל-קולנוע בעולם שאין ערינה פיינרו מוזמנת אליו, כאורחת ההנהלה), אך המדור מושך גם את הקוראים שאינם משוגעים-ילקולנוע רווקא. הוא הרין לגבי שאר המדורים. הם צריכים להיות רציניים, כדי שיספקו את המומחים ואנשי-המקצוע, אך גם די מושכים וכלליים. כדי למשוך את הקורא-החובב. שנית, אני מקווה שיהיה זה מדור לחם, שיתייצב על המיתוסים של מילחמת-התרבות. יותר מדי זמן השארנו את החזית הזאת חשופה ופרוצה. מול הרתיות החשובה, הקנאות הלאר מנית, הוולגאריות המשתחצת, הכבודות, התוקי פנות והחיקוי העלוב, אני מקווה שמדור זה יציב נורמות ברורות של יצירה תרבותית ישראלית. הומאניסטית, פלורליסטית וכלל-אנושית.

שלישית, אני מקווה שכימה זו תמשוך יצירים מכל תחומי-התרבות, שיראו בה את האכסניה המתאימה להם. נתן וך קיבל על עצמו את העריכה והאחריות, כעורת שימיון צמרת, אך אין כוונתם למלא את המדור לבדם. להיפך, הם יפעלו לגיוס מיספר גובר והולך של משתתפים, שיש להם מה להגיד.

נתן וך לא היה בא אלינו, ואנחנו לא היינו שמחים כליכך לבואו, אילמלא היינו שותפים כולנו לרוח. המתבטאת בטיסת העולם הזה, המתנוססת בראש העמוד הזה, ליד האריה של שמואל בק; בלי מורא. בלי משוא-פנים. זה היה מדור שלא יירחע מלתקוף בעלי-שררה, כאשר יש צורך בכך, והוא יימנע מלהיגרר למילחמות-הקליקות ולאנטי-ריגות ששדה-התרבות אצלנו משופע בהן, כמו בכל מקום אחר. כשבילנו אנשי העולם הזה, הופעתו של מדור זה הוא חג קטן.

המשל היווני העתיק מספר על קבוצת עיוורים, שנתקלו בפיל. עיוור אחד נגע ברגלו של הפיל, ואמר: „הפיל דומה לגזע-עץ עבה ומחוספס.“ העיוור השני נגע באוזן ואמר: „הפיל דומה לסמרטוט.“ השלישי נגע בשן ואמר: „הפיל חלק וחד.“ הרביעי נגע בחרק, ואמר: „הפיל הוא צינור דק וגמיש.“ וכן הלאה.

משל זה מיטיב להסביר את הקשר הקיים בין פוליטיקה וכלכלה, תרבות ומדע, אמנות וצבא. כולם אינם אלא תכונות שונות של גוף אחד.

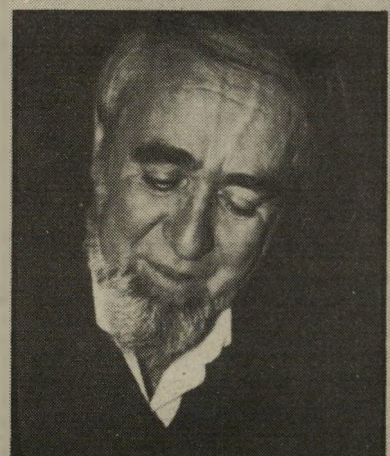
עיתון המבקש לשקף את חייה של חברה, למתוח ביקורת על פגמיה ולהיאבק לתיקונה אינו יכול להתעלם אף משטח אחר. המאבק לשני ולשיפור בשטח אחד כרוך ומותנה במא' בק לשניו בשטח השני.

משום-כך אני מייחס חשיבות רבה מאוד למדורי העולם הזה העוסקים בענייני התרבות. מאז מותו הפיתאומי של דן עומר הרגשנו שנוצר חלל ריק. עשינו נסיונות שונים, וברקנו אפשרויות אחדות למלא את החסר, אך התוצאות לא סיפקו אותנו.

עד שהחל מופיע, כשבוע האחרון, המדור החדש בעריכת נתן וך. אני מאמין שזהו סימך-דרך בדרכו הארוכה של העולם הזה, ומאורע בחיי התרבות בארץ.

דן חדש

הרעיון התעורר אצל וך כאשר ידיו, המשורר שימיון צמרת, ביקש לפרסם באחד

עורך-המדור דן

הפיל דומה לסמרטוט

העיתונים תגובה על דרכי-ההשמעה שנכתבו עליו, ונתקל בסירוב. בו במקום בשל בליבו של וך רעיון שנכת בו זה מכבר: ליוון כימה חדשה, שתאפשר ליטוי חופשי ליצרים שאינם חולכים בתלם.

וך כחר בעולם הזה מפני שרוח השבועון הזה קרובה ביותר לרוחו. העולם הזה הוא עיתון לחם, וך רצה בכימה לחמת. ומכיוון שגם לרעתו כל המאבקים קשורים זה בזה, היה זה אך טבעי כי המדור יופיע כאן.

כמו דן עומר בשעתו, ייהנה גם וך מחופש מוחלט במדורו. אין העולם הזה נוהג לצנזר או לתחוח את בעלי-הביקורת בעמודיו. וך יהיה חופשי לגמרי להביע את דעותיו, ולפתוח את העמודים של מדורו להשמעת כל הרעיונות.

דן חדש